

Demokratik Okullar: Güçlü Eğitimden Notlar
Democratic Schools: Lessons in Powerful Education

Mert CAN^a

Article Type/Makale Türü:
Book Review/Kitap İncelemesi

Article Info/Makale Bilgi

Received/Alındı: 03/02/2025
Revised/Düzeltili: 02/03/2025
Accepted/Kabul edildi: 23/05/2025

Anahtar kelimeler:
Okul, demokrasi, eleştirel pedagoji

ÖZ

Michael W. Apple ve James A. Beane'in ABD'deki demokratik okul deneyimlerine odaklanan "Demokratik Okullar: Güçlü Eğitimden Notlar", eğitim alanında dünya çapında en popüler kitaplardan biridir. Bu ilginin ardında, devlet okullarının geleceğine ilişkin artan kaygıların yanı sıra, insanların çocuklar ve gençler için uygun bir eğitim modeli arayışı yatmaktadır. Demokratik okullar, şu anda neoliberal dönüşümlere direnen beş okul etrafında şekillenen demokrasi ve alternatif eğitim yaklaşımlarını yansıtmaktadır. Dünya çapında eğitim alanındaki neoliberal uygulamalar düşünüldüğünde bu kitabın evrensel nitelikte olabileceği ve bu nedenle incelenmesinin alana katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

ABSTRACT

"Democratic Schools: Lessons in Powerful Education", which focuses on Michael W. Apple and James A. Beane's democratic school experiences in the USA, is one of the most popular books in the field of education worldwide. Behind this interest is a growing concern about the future of public schools, as well as people's search for an appropriate model of education for children and young people. Democratic schools reflect the democracy and alternative education approaches shaped around five schools that are currently resisting neoliberal transformations. Considering the neoliberal practices in the field of education around the world, it is thought that this book may be of universal quality and therefore its examination may contribute to the field.

Keywords:

School, democracy, critical pedagogy

^a Doktora Öğrencisi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, m.can3717@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-3451-3387>

Giriş

Demokratik Okullar: Güçlü Eğitimden Notlar

Michael W. Apple ve James A. Beane tarafından yazılan ve ABD’deki çeşitli okullardaki demokratikleşme deneyimlerine odaklanan “Demokratik Okullar: Güçlü Eğitimden Notlar” adlı eser, dünya genelinde eğitim alanında en fazla ilgi gören kitaplardan biridir. Bu ilginin arkasında, insanların çocuklar ve gençler için uygun bir eğitim modeli arayışlarının yanı sıra, devlet okullarının geleceğiyle ilgili artan endişeler de bulunmaktadır. Demokratik okullar, günümüzde neoliberal dönüşümlere karşı direniş gösteren beş okul etrafında şekillenen demokrasi ve alternatif eğitim yaklaşımlarını yansıtmaktadır.

“Demokratik Okullar” kitabı, ilk olarak demokrasi kavramının tanımındaki belirsizlikleri ve kişilerin ya da grupların demokrasiye bakış açılarının farklılıklarını ele alarak “Demokrasi nedir ve demokratik okullar yaratılabilir mi?” sorusuyla okuyuculara yönelik önemli bir perspektif oluşturmayı amaçlıyor. Kitap, demokrasinin sadece bir yönetim biçimi değil, aynı zamanda bir yaşam tarzı olarak da algılanması gerektiğini vurgulamakla kalmazken eğitimde demokratik değerlerin benimsenmesini sorguluyor. Aynı zamanda demokrasinin tanımına yönelik çarpıcı yorumlar da içeren kitap, “Amerikan ordusunun dünyada demokrasiyi korumak için savaştığı” ve “insanların neredeyse yapmak istedikleri her şeyi demokrasi kılıfına uydurarak kullanmaya başlaması” gibi ifadelerle demokrasinin hemen her alanda nasıl çarpıtıldığına dair çarpıcı ifadelerle okuyucunun dikkatini çekmeyi başarıyor. Bu noktada, Aktaş’ın (2015) güçlülerin demokrasiyi kendi lehlerine kullanmalarına dair eleştirileriyle paralellik gösteren bu düşünceler, demokrasinin değerinin nasıl zamanla erozyona uğradığına işaret ederken okuyucular için ise demokrasinin gerçek anlamını yeniden sorgulama fırsatı sunuyor. Kitap, demokrasi kavramının sorgulanmasının yanı sıra eğitim sistemlerine nasıl entegre edilebileceği ve bu kavramın eğitim aracılığıyla nasıl korunup geliştirilebileceği üzerine okuyucularını düşünmeye sevk ediyor. Bu çerçevede demokrasiyi korumayı ve geliştirmeyi hedefleyen ve bu uğurda savaştığını söyleyen ülkelerin eğitim sistemlerinde yaşanan düzenlemeleri ve güncellemeleri özellikle vurguluyor. Amerika’da ayrıcalıklara sahip bazı grupların devlet okullarından kurtulmaya yönelik çeşitli stratejiler geliştirdiği ve üstün yetenekli buldukları çocukları için kuponlar ve vergi indirimleri gibi alternatif yollar oluşturduğu belirtiliyor. Bu açıdan bakıldığında kendi ‘üstün yetenekli’ öğrencileri için alternatif okullar oluşturulmasında etkili oldukları söylenebilir. Kitap, bu bağlamda devlet okullarındaki demokratikleşme çabaları ve her birey için demokratik bir eğitimin sağlanmasının önemine odaklanarak, çeşitli yollar geliştiren okulların uygulamalarını ortaya koymakta ve bu okulların demokratikleşme çabalarının toplumlar için ne denli faydalı olabileceğini vurgulamaktadır.

Dewey’in görüşlerine sıkça yer verilen kitapta özellikle insanların birlikte yaşama, iş birliği yapma ve toplumsal sorunları tartışarak çözme konusundaki inançlarını ve davranışlarını içeren “demokratik inanç” kavramı ayrıca ele alınmıştır. Kitapta, demokrasinin okullarda yalnızca bir süreç olarak değil aynı zamanda bir yaşam biçimi olarak da ele alınması gerektiği ve bu kavramının içeriğinin temel değer ve ilkeler ile genişletilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu temel değer ve ilkelerin ise bireylerin ve azınlıkların onurunu ve haklarını koruma konusundaki duyarlılık, başkalarının iyiliği ve kamu yararına duyulan ilgi, problemlerin

çözümü için olasılıklara yaratma konusunda insanların kapasitelerine olan inanç, fikirlerin, problemlerin ve politikaların değerlendirmesi, eleştirel düşünme ve sosyal kurumların demokratik yaşam biçimi destekleyecek şekilde genişletilmesi ve organize edilmesinin demokratik okullar yaratmak için önemli bir mesele olduğu ifade edilmektedir. Bu bağlamda kitap, demokratik inançların eğitim ortamlarına nasıl entegre edileceği ve demokratik okulların oluşturulmasında hangi yöntemlerin izlenmesi gerektiği konularında derinlemesine bir anlayış ortaya koymaktadır. Özellikle, eğitim programlarının niteliği, okul yapıları ve süreçleri ile öğretmenlerin bu çerçevede üstlenecekleri rollerin belirlenmesi, demokratik öğretim uygulamalarının temel unsurlarını oluşturmaktadır. Bu çerçevede, kitapta ele alınan “Demokratik okul nedir, demokratik bir eğitim programı nasıl olmalıdır, demokratik okullarda yapı ve süreçler nasıl olmalıdır, bu süreçte öğretmenlerin rolü nedir?” gibi çeşitli sorular, demokratik okul anlayışının geliştirilmesine yönelik önemli bir rehberlik sağlamaktadır.

Demokratik Okul Nedir?

Williams vd. (2009), demokratik okulların öğrenci ihtiyaçlarına odaklanan işbirliği ve güven ortamları oluşturduğunu ve paylaşılan liderlik anlayışında hareket ettiğini belirtirken; Allen (1999), bu tür okulların bireylerin sorun çözme becerilerini geliştirdiğini, katılımcı karar alma süreçlerinin okul etkinliği artırdığını ve öğrencilerin öğrenmesi için daha iyi bir örgütsel çevre sunduğunu ifade etmiştir. Kitabın bazı bölümlerinde yer alan demokratikleşme çabalarının demokratik okul yaratma konusunda başarılı olduğu bazıları ise başarısız olduğu söylenebilir. Bu açıdan okullara bakıldığında; ikinci bölümde yer alan Fratney okulunun amaçları arasında anti ırkçı bir anlayışın sergilenmesi, farklı görüşlerin zenginlik kaynağı olduğu inancında bulunulması ve sosyal adalete önem verilmesi ile işbirliğine dayalı bir öğretim anlayışı bulunmasının demokratik okul yaratma açısından başarılı bir örnek olduğu söylenebilir.

Kitabın 3. bölümünde yer alan ve bir diğer okul olan Cabrini Green’de ise 5. sınıf öğrencilerinin yıkılmaya yüz tutmuş, tehlikeli, tuvalet kabinlerinin dahi kapısı olmayan, sınıflarının camları kırılmış, yemekhane ve spor salonunun, sahnesinin eksik olduğu ve yemeklerden müfredata kadar öğrencilerden bağımsız tekdüze anlatıma sahip bir okulun öğrencilerin başlatmış olduğu bir proje ile nasıl elden geçirildiği ve bu proje sonucunda basında ve bakanlık düzeyinde nasıl ilgi gördüğü ve en önemlisi öğrencilere dayatılan ders programından ziyade yaparak yaşayarak öğrendiklerinde istenmeyen davranışların ne kadar azaldığı ve başarının ne derece arttığı ortaya çıkmıştır. Kendi sorunlarını deneyimleriyle çözmeyi öğrenen çocukların bu sorunları sahiplendiği bunları ortadan kaldırmak için daha fazla çalışıp çabaladığı ifade edilmektedir.

Kitabın 4. bölümünde Madison-Wisconsin’de ortaokul öğretmeni Barbara’nın, zümre öğretmenleriyle birlikte, eğitim programını hem kendileri hem de dünya hakkında sahip oldukları soruları kullanarak öğrencilerle işbirliği içinde nasıl planladıkları anlatılmaktadır. Bu çaba, demokratik bir öğrenme toplumu oluşturmayı hedeflemektedir. Bu program çerçevesinde işbirliği odaklı öğrenme yöntemleri ve öğrencilerin yönettiği veli toplantıları gibi ilerici kavramlar da hayata geçirilmiştir. Öğrencilerin kendilerine ait yasa oluşturmaları, planlamaların topluluklarca yapılması ve öğrencilerin kendilerini değerlendirebilmesi gibi

çeşitli uygulamalar bu okulun demokratikleşme adına attığı önemli adımlardır.

Kitabın 5. bölümünde Cambridge-Massachusetts'teki Rindge Teknik Sanatlar Okulu'nun müdürü ile akademik koordinatörü, okulun akademik ve mesleki eğitim arasındaki geleneksel ayrımı aşarak, demokrasiyi sadece tüketici tercihi olarak tanımlayan dar bir yaklaşımı reddetmişlerdir. Bu çerçevede, yerel topluluk odaklı girişimler aracılığıyla öğrencilerin projelere katılımını destekleyen, öğretmenlere programla ilgili önemli kararlar alma yetkisi veren ve akademik ile mesleki teknik bilgiyi birleştiren bir program geliştirmişlerdir.

Kitabın 6. bölümünde Doğu Central Park Ortaöğretim Okulu'nda, öğrencilere zihinlerini etkili bir şekilde kullanmayı öğretmek ve onları üretken, sosyal açıdan faydalı bireyler haline getirerek tatmin edici bir yaşam hazırlamak amaçlanmıştır. Lise diploması alabilmek için, öğrenciler 14 portfolyo içeren bir çalışma hazırlayarak başarılarını sergilemektedirler. Okulun temel değerleri yüksek beklentiler, güven, bireysel etik anlayışı ve farklılıklara saygıyı içermektedir ve ilerlemeci okullar birliğinin ilkeleri doğrultusunda hareket edilmektedir. Sınıflar, anasınıfı ortamları gibi ilgi çekici hale getirilmiş ve tüm detaylara önem verilmiştir. Öğrenciler ve aileleri, öğretmenlerle birlikte sesli düşünme ve ortak karar alma süreçlerine katılmaktadır. Bu okul, empati ve sorgulama becerilerini geliştirmeye odaklanarak, önemli sorulara yanıt aramayı teşvik etmektedir; bu sorular arasında “Bu olay ya da çalışma kimin perspektifinden sunuluyor?”, “Diğerlerine nasıl bağlanıyor?”, “Eğer her şey farklı olsaydı ne olurdu?” ve “Bu neden önemlidir?” gibi sorular bulunmaktadır. Yarım günlük temalarla desteklenen dersler, küçük sınıflarda eleştirel düşünmeyi teşvik eden etkileşimli bir ortamda işlenmektedir ve süreli değerlendirmeler için işbirliği yapma imkânları sunulmaktadır. Ancak, öğretmenlerin vefat etmesi ya da başka okullara geçiş yapmaları nedeniyle, program 10 yıllık bir süre içerisinde giderek zayıflamış ve sonunda çoğu uygulama sona erdirilmiştir. Böylelikle süreklilik sağlanamayarak kısmen başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Demokratik Bir Eğitim Programı Nasıl Olmalıdır?

Hotaman'a (2010) göre demokratik bir eğitim programı, bireyleri merkeze alırken grup ve kültürel çeşitliliği gözetmeli, hedeflerini bireysel farklılıkları dikkate alarak belirlemeli, içeriğini her öğrencinin öğrenebileceği şekilde dengeli ve erişilebilir kılmalı, öğrencilere karmaşık sorunlara çözüm üretme imkânı sunan kaynakları kullanma fırsatı tanımalı, ayrıca esnek ve günlük uyarlamalara uygun öğrenme yaşantıları sağlamalıdır. Bunlara ek olarak demokratik bir eğitim programında konular günlük hayattan seçilmeli, öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerine uygun, iş birliğine dayalı, proje odaklı ve süreç değerlendirmeli konular yer almalıdır. Kitapta yer alan örneklerle bakıldığında demokratik okullardaki programların nasıl olmalarına yönelik fikir yürütülebilir.

Kitabın çeşitli bölümlerinde yer alan 5 farklı okuldaki eğitim programlarının nasıl demokratikleştirilebileceğine yönelik gösterilen çabalar kısaca şu şekilde özetlenebilir. Fratney okulunda iki dilli, çok kültürlü, anti ırkçı bir öğretim programı oluşturulması, Cabrini Green'de okulun ve çevrenin problemlerinin merkeze alınması, Madison-Wisconsin'de mümkün olan en iyi sınıf için sınıf yasası oluşturulması ve ders programlarının öğrencilerle yapılması, Rindge teknik sanatlar okulunda kent çalışmaları ile akademik eğitimin birleştirilmesi bu okulların gerçekleştirdikleri faaliyetlerden bazıları olarak sıralanabilir. Kitap bu yönüyle öğretim

programlarında özerkliğin önemine ve toplumun karşılaştığı günlük meselelerin okullar aracılığıyla ele alınması gerektiğine dair bir inanç taşımaktadır.

Kitapta yer alan bilgiler ışığında demokratik bir eğitim programının, bireylerin aktif ve katılımcı bir şekilde öğrenmelerini sağlarken, toplumsal değerlere saygı gösteren, eleştirel düşünmeyi teşvik eden ve eşitlikçi bir ortam yaratması gerektiği söylenebilir. Bunlara ek olarak demokratik bir programda öğrenci merkezli bir yaklaşım benimsenmeli, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre tasarlanmalı ve öğrencilerin öğrenme süreçlerine aktif katılımlarını teşvik etmelidir. Eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler içermeli, farklı bakış açılarını değerlendirme fırsatları sunmalıdır. Ayrıca, iş birliği ve işbirlikçi öğrenme yoluyla öğrencilere sosyal beceriler kazandırılmalı, hoşgörü ve empati gibi değerleri pekiştirmelidir. Sürekli geri bildirim ve değerlendirme süreçleriyle bireysel ilerlemeler izlenmeli, toplumsal iletişim ve katılımı artırmak için projeler teşvik edilmelidir.

Demokratik Okullarda Yapı ve Süreçler Nasıl Olmalıdır?

Demokrasi eğitime dayalı olarak geliştirilen okul yapısında öğrencilerin öğretmenlerinden ve ders materyallerinden edindikleri demokratik yaşam bilgileri, gerçek okul ortamında deneyimlemeleri; öğrenilen bilginin pekişmesini ve kalıcı hale gelmesini destekleyebilir. Ayrıca, okulun tüm bileşenleri bir bütün olarak değerlendirildiğinde, aralarındaki demokratik tutum ve davranışlar, okul ortamında özgür düşüncenin gelişmesine olanak tanıyabilir. Böyle bir özgür düşünce ortamında, okul yöneticileri, öğretmenler, öğrenciler ve veliler arasında farklılıklara saygı gösterilmesi teşvik edilerek bireyler arasında karşılıklı saygı, okullarda tartışma ve eleştirinin normalleşmesi sağlanabilir. Barışçıl bir atmosferin oluşmasına katkı sunan bu ortamda okul bileşenlerinin ortak sorunlara karşı birlikte hareket etmelerini ve kolektif çözüm önerileri geliştirmelerini kolaylaştırabilir (Ekici, 2023).

Demokratik bir okul kültüründe, okul yöneticilerinin katılımcılığı ve çeşitliliği teşvik etmesi, azınlık haklarına özen göstermesi gerekmektedir. Aynı zamanda, bürokratik engellerin demokratik okul kültürünün gelişimine zarar verebileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu noktada, bireyleri güçlendirmeye yönelik ödüllendirme, yetkilendirme ve okuldaki etkinliklerin kutlanması gibi uygulamalar büyük önem taşımaktadır. Okulun vizyon ve misyon ifadeleri de demokratik okul kültürünü destekleyecek bir şekilde biçimlendirilmelidir ve bu konu, kitabın çeşitli bölümlerinde ele alınmaktadır. Demokratik okul kültürünün inşası, sadece yönetsel politikalarla değil, aynı zamanda okul topluluğunun tüm dinamikleriyle de yakından ilişkilidir. Öğrenciler, öğretmenler ve veliler arasındaki etkileşimler, bu kültürün güçlenmesine katkıda bulunabilir. Etkili bir liderlik ve açık iletişim, bu süreçte kilit rol oynayabilir. Dolayısıyla, okulun genel yapısının demokratik ilkelerle uyumlu olması, tüm paydaşların sürece aktif katılımını sağlamak adına elzemdir. Gerek mahalli gerekse bakanlık düzeyinde okullara yeterince destek olunması bu okullarda demokratik yapı ve süreçlerin etkili olmasını sağlayabilir.

Yazar, kitabın birçok bölümünde demokratikleşme çabaları içerisinde bürokrasiden kaynaklanan zorluklardan sıkça yakınmaktadır. Gerek istenilen maddi desteğin sağlanmaması gerek yasal düzenlemelerle okulun çabalarının görmezden gelinmesi gerekse istenmeyen kişilerin kurumun yönetimine getirilmesi yaşanan zorlukların bir kısmı olarak karşımıza

çıkılmaktadır. Tüm bunlara rağmen başarılı olmak için gösterilen çabanın süreklilik göstermesi ve vazgeçmeden çalışmaya önem verilmesi sıkça tavsiye edilmektedir.

Demokratikleşme Süreçlerinde Öğretmenlerin Rolü Ne Olmalıdır?

Edgar vd.'ye (2002) göre demokrasinin gereği olarak çoğulculuk, farklı kültürleri, değerleri ve önyargıları anlamayı zorunlu kılar. Bu açıdan demokrasi kültürünü benimseyen öğretmenler, öğrenci merkezli bir yaklaşım benimseyerek öğrenciler arasındaki farklılıkları dikkate alır, öğrenmeyi kolaylaştırır ve işbirliğini sağlama amacıyla etkinlikleri planlar. Öğretmenler öğrenme-öğretme süreçlerinde rehber olmalı, eleştiren, merak eden ve uygulayan öğrenciler yetiştirebilmelidir. Kitapta demokratikleşme çabalarının önemli ayaklarından biri olarak öğretmenler görülmektedir. Özellikle programların tasarlanması aşamasında öğrencileri cesaretlendiren ve onların sorunlarının müfredatlarına eklenmesine aracı olan öğretmenler okullarının bu aşamada önemli kozlarından biri olmuştur.

Öğretmenlerin sergilemiş oldukları liderlik davranışları kitabın genelinde vurgulanmıştır. Eğitim ortamlarında kritik bir rol oynayan öğretmenler, sadece bilgi aktarmakla kalmayıp aynı zamanda öğrencilerin gelişimini destekleme, motivasyon sağlama ve pozitif bir öğrenme atmosferi yaratma becerisini geliştirmesine yönelik planlamalar yapma noktasında etkili olmaktadır. Öğretmen liderleri, sadece iyi birer örnek olmanın ötesinde, yenilikçi eğitim yöntemleri geliştirme, ekip çalışmasını ve işbirliğini teşvik etme konusunda da öncülük yapmaktadır. Öğretmenler meslektaşlarıyla bilgi paylaşımında bulunarak ve profesyonel gelişim fırsatları sunarak eğitim kurumlarının genel başarısını artırma potansiyeline sahiptirler. Bu sayede, bireylerin yanı sıra tüm okul topluluğunun eğitim kalitesinin yükseltilmesi açısından son derece önemli bir rol üstlenmiş olurlar.

Tartışma ve Sonuç

Son yıllarda eğitim alanında yaşanan gelişmeler ve reformlar, öğretim sürecinde daha demokratik ve katılımcı bir yaklaşımın önemini gözler önüne sermektedir (Buçaklar vd., 2023). “Demokratik Okullar” adlı bu eserde derlenen bilgiler, bizleri bu dönüşümün bazı okullarda nasıl gerçekleştiği ve eğitimin, bireylerin toplumsal yaşamlarında nasıl bir rol oynadığı üzerine derin düşüncelere sevk etmektedir.

Eğitimcilerin sadece bilgi aktarıcısı olmalarından ziyade aynı zamanda toplumsal değişimin öncüsü olduklarını fark etmelerinin önemli görüldüğü, karşılaştıkları zorlukları aşmak için gösterdikleri cesaret ve özveri ile demokratik değerlerin hayata geçirilmesinde kritik rol oynadıkları söylenebilir. Bu okullar, geleneksel eğitim yaklaşımından ayrılarak, öğretmenin rolünü ve öğrencinin katılımını ön plana çıkaran bir anlayışla çalışılan ve bu sayede öğretim sürecinin tüm katılımcıları için anlamlı hale gelmesini sağlayan kurumlar olarak göze çarpmaktadır.

Eğitimde demokrasi anlayışının geliştirilmesi, sadece eğitimcilerin çabalarıyla değil, aynı zamanda yerel toplulukların ve ailelerin de katılımıyla mümkün olabilmektedir. Bu durum, eğitimcilerin kendi hikayelerini paylaşabilecekleri ve diğerlerinin deneyimlerinden faydalanabilecekleri çeşitli platformların ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır. Önemli bir diğer nokta ise, eğitimin geçmişten gelen değerlerle harmanlanarak daha iyi bir geleceğe ulaşma

hedefinin bulunduğu gerçeğidir. Eğitimcilerin, geleneksel uygulamalardan nasıl kaçıp kurtulduklarını anlattıkları süreçler, eğitim reformlarının geçmişteki başarılı örnekleriyle örtüşmektedir. Bunların yanında, eğitimcilerin, okul reformlarını sadece bir ideal olarak görmekten ziyade, günlük pratiklerinin bir parçası haline getirmesi gerekmektedir. Eğitimin daha duyarlı ve adil hale gelmesi, sadece öğretim programlarının güncellenmesiyle değil, aynı zamanda toplumsal duyarlılığı artıran bir bilinç geliştirilmesiyle başarılabilir. Eğitim, sadece bilgi vermek değil, aynı zamanda bir toplumun geleceğini inşa etmek için gereken adımları atmaktır. Bu bağlamda, demokratik okulların cesaretle sahip çıkılan bir model olarak öne çıktığını ve eğitimde dönüşümü sağlamada güçlü bir araç niteliği taşıdığını unutmamak gerekir. “Demokratik Okullar” kitabı, demokrasinin eğitim alanındaki yansımaları derinlemesine inceleyerek, eğitim sisteminin potansiyelini nasıl demokratik bir ortama dönüştürebileceğine dair somut önerilerle dolu bir perspektif sunmaktadır. Kitap, sadece akademik bir çalışmadan öte, demokratik değerlerin eğitim pratiklerine nasıl entegre edileceği konusunda yol gösterici bir rehber niteliği taşımaktadır. Okuyucular, kitabın sunduğu gerçekler ve öneriler üzerinden, gelecekteki eğitim anlayışlarını şekillendirmek ve bu dönüşümde aktif bir rol oynamak için ilham alabilirler.

Kaynakça

- Aktaş, M. (2015). Demokrasi kavramına eleştirel bir bakış. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 87-105.
- Allen, L. (1999). Teachers in a changing culture: Building democratic schools. *Management in Education*, 13(1), 18-19.
- Apple, M. W., & Beane, J. A. (2016). *Demokratik okullar: Güçlü eğitimden dersler*. (Sarı, M., Çev.). 2. Baskı. Dipnot Yayınları.
- Buçaklar, K., Ballı, A. İ., Koyuncular, A., & Erkal, A. (2023). Öğretmenlerin iş tatmini ve motivasyonu. *International QMX Journal*, 2(1), 1-10.
- Edgar, E., Patton, J. M. & Day-Vines, N. (2002). Democratic dispositions and cultural competency: Ingredients for school renewal. *Remedial and Special Education*, 23(4), 231-241.
- Ekici, Ö. (2023). Eğitsel örgüt ikliminde demokratik yaşam. *EKEV Akademi Dergisi*, (Özel Sayı), 316-333.
- Hotaman, D. (2010). Demokratik eğitim: Demokratik bir eğitim programı. *Kuramsal Eğitimbilim*, 3(1), 29-42.
- Şişman, M., & Dönmez, H. G. A. (2010). Demokratik bir okul kültürü için yeterlilikler çerçevesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 167-182.
- Williams, L., Cate, J., & O’Hair, M. J. (2009). The boundary-spanning role of democratic learning communities: Implementing the ideals. *Educational Management Administration & Leadership*, 37(4), 452- 472.

Extended Abstract

Introduction

Written by Michael W. Apple and James A. Beane, “Democratic Schools: Lessons in Powerful Education” takes an in-depth look at how democracy can be implemented in schools, the ways to do so, and the challenges encountered, which is one of the most debated educational issues of today. The book has become an important reference source not only in the United States but also among educators and policymakers worldwide. At the core of this interest lies the search for a more qualified, participatory, and fair model for children and young people in education, as well as growing concerns about the future of public schools.

One of the book’s most notable features is its extensive discussion of what the concept of “democracy” means and how its meaning has been corrupted over time. Democracy can have different meanings for many people and groups, and these multiple perspectives bring with them a variety of models and approaches to democratic schools. Apple and Beane argue that democracy should be seen not only as a form of government but also as a “way of life” and an ethical value system. The book discusses how the concept of democracy has eroded over time, how the powerful have instrumentalized democracy for their interests, and how this has created serious problems in the field of education, using striking examples. Issues such as the flight from public schools, the elite finding alternative and more advantageous educational paths for their children, or the decline in support for public education are presented as threats to the democratization of education.

One of the book’s central arguments is that democracy must not remain merely conceptual but must be fully integrated into the daily flow of school life. In this context, Apple and Beane examine in detail the experiences of five schools in the United States that have resisted neoliberal policies and the commercialization of education. Each school’s unique context and its success or failure in the democratization process provide rich examples of how education can be shaped by the principles of social equality, justice, and participation.

The book also discusses the fundamental characteristics of a democratic education program: According to the program, education should respect both individual and social diversity and have a framework that emphasizes critical thinking and social responsibility. Student-centered, participatory, flexible, life-connected, and collaborative learning environments are presented as indispensable elements of democratic education programs. It is recommended that the curriculum be supported by real-life topics, that students design projects based on their own interests, and that continuous feedback and alternative assessment tools be used.

It is emphasized that the structure and processes in democratic schools must also be consistent with democratic principles. Open communication and interaction among all stakeholders in a school-administrators, teachers, students, and families-encouraging active participation in decision-making processes, and respect for diversity as part of the institutional culture are seen as prerequisites for democratization. Furthermore, it is emphasized that bureaucratic and material obstacles are the main threats to democratization, and it is stated that resistance must be fought with persistence.

The role of teachers is of particular importance in the book. Teachers are not merely

conveyors of information; they are actors who encourage students, colleagues, and the school community, facilitate learning processes, develop collaborative activities, and take on innovative leadership roles. On the path to democratization, teachers must join forces with each other and with school administrators to integrate students' voices and needs into the educational program. Teachers' leadership, openness to professional development, and promotion of a culture of solidarity play a central role in building successful democratic school cultures.

"Democratic Schools" is not just a school model; it is a rich and inspiring reference source that highlights the role education can play in building a more just, inclusive, and participatory society. Each chapter demonstrates that there is no one-size-fits-all recipe for democratization, that processes may vary depending on local conditions and the efforts of individuals, but that real change in education is possible as long as fundamental moral and social values (equality, justice, inquiry, empathy) are placed at the center.

Conclusion

Recent reforms in education have emphasized the importance of more democratic and participatory approaches to teaching. The book "Democratic Schools: Lessons in Powerful Education" provides a comprehensive account of how this transformation is taking place in some schools and the role of education in social life. It emphasizes the responsibility of teachers as agents of social change rather than merely transmitters of knowledge. Teachers' courage, dedication, and innovative approaches are central to the realization of democratic values.

Unlike the traditional approach, these democratic schools create a more meaningful and inclusive educational environment by making teachers and students active participants in the learning process. However, the development of an understanding of democracy in education requires the involvement not only of teachers, but also of parents and the community. The book argues that educators should act with a consciousness that increases social sensitivity by questioning traditional stereotypes and sharing their own experiences.

We are reminded that education is not only a means of imparting academic knowledge but also a tool for shaping the future of society. In this context, the democratic schools model shows that transformation in education is possible and necessary; it offers not only theoretical suggestions but also concrete examples and road maps for practice. The book is both an inspiring and guiding resource on how to establish democratic values in education.